

N:o 15.

Ank. till Riksd. kansli den 8 maj 1894, kl. 12 midd.

*Första Kammarens andra tillfälliga utskotts utlåtande n:o 6, i
anledning af väckt motion om skrifvelse till Kongl. Maj:t
med begäran om utfärdande af bestämmelse rörande un-
dersökning af sinnessjuka m. m.*

I en inom Andra Kammaren väckt motion n:o 166 har herr A. Bezell yrkat: att Riksdagen måtte i skrifvelse till Kongl. Maj:t an- hålla, det tacktes Kongl. Maj:t utfärda bestämmelser, dels innebärande åliggande för öfverläkare vid statens anstalter för sinnessjuka, äfven- som för ansvarig läkare vid enskild anstalt för sinnessjuka, att inom bestämd kort tid efter persons intagning anställa noggrann och full- ständig undersökning af den intagnes sinnestillstånd och deröfver till kongl. medicinalstyrelsen inom en viss fastställd tid afgifva berättelse, dels innebärande åliggande för öfverläkare vid statens anstalter för sinnessjuka att inom samma tid, som är föreskrifven för läkare vid enskilda anstalter, till medicinalstyrelsen insända vederbörlig afskrift af intagningshandlingarna, dels innebärande åligganden för medicinal- styrelsen att förvara samtliga från anstalter för sinnessjuka insända af- skrifter af intagningshandlingar i sitt arkiv, dels innebärande skyldig- het för provinsial- och distriktsläkare att hvar inom sitt område minst en gång årligen personligen öfvertyga sig om de sinnessjukas tillstånd, hvilka omtalas i § 59 mom. 2 och § 65 af nådiga stadgan angående sinnessjuka den 2 november 1883; samt dels slutligen angifvande af

viss tid, inom hvilken sådan undersökning, som omnämnes i § 23 mom. c i nyssnämnda stadga, skall vara fullbordad.

Denna motion hänvisades till Andra Kammarens fjärde tillfälliga utskott, som i utlåtande n:o 8 (i samlingen n:o 24), med förklarande att utskottet ansåge sig icke kunna till bifall förorda allt hvad motionären föreslagit, hemställde, att Andra Kammaren ville för sin del besluta, att Riksdagen måtte i skrifvelse till Kongl. Maj:t anhålla, det tacktes Kongl. Maj:t ej mindre meddela skärpta föreskrifter i fråga dels om vården af sinnessjuk under den på den sjukes intagning å vårdanstalt närmast följande tiden, dels ock rörande tillsyn å sinnessjuka, som till ett antal ej öfverstigande fem vistas i enskildt hus, än äfven bestämma, att medicinalstyrelsen skall, med ledning af inkomna rapporter från hospitalsläkaren och andra kända förhållanden, besluta om den tid, hvarunder en sådan sinnessjuk, som omförmäles i § 23 mom. c) uti stadgan angående sinnessjuka den 2 november 1883, må å hospital qvarhållas.

Sedan Andra Kammaren bifallit detta utlåtande, blef jemlikt § 63 mom. 3 riksdagsordningen detta beslut genom utdrag af protokollet delgifvet Första Kammaren, som hänvisat ärendet till sitt andra tillfälliga utskott.

Hänvisande till motionen och Andra Kammarens tillfälliga utskotts utlåtande, får Första Kammarens andra tillfälliga utskott i de delar af ärendet, som äro föremål för pröfning, för egen del anföra följande:

I första rummet äro ifrågasatta skärpta föreskrifter i fråga om vården af sinnessjuk under den på den sjukes intagning å vårdanstalt närmast följande tiden. Sådana förmenas nemligen vara erforderliga på det att, om en person, som intagits å vårdanstalt för sinnessjuka, skulle befinnas ej behöfva hospitalsvård, han så skyndsamt som möjligt måtte kunna utskrifvas. Nu är emellertid uti stadgan angående sinnessjuka den 2 november 1883 föreskrifvet i §§ 25 och 28, att ansökan om sinnessjuks intagande å hospital eller asyl skall åtföljas af, bland annat, intyg af legitimerad läkare och utlåtande af vederbörande presterskap och andra trovärdiga personer rörande den sjukes förhållanden, i § 15, att öfverläkaren ansvarar för sjukvården och noggrant förande af de till öfverläkareexpeditionen hörande journaler, beslutar om sjukes intagande och utskrifning samt förordnar om de sjukes behandling, i § 43 mom. 1, att derest någon till vård å hospital eller asyl hänvisad befinnes icke lida af sjukdom, som till dylik vård berättigar, skall öfverläkaren ofördröjligen vidtaga erforderliga åtgärder för dennes skiljande

från anstalten, i § 53, att läkare vid enskild kur- eller vårdanstalt för sinnessjuka skall ställa sig till efterrättelse de vid statens anstalter för sinnessjuka gällande föreskrifter äfvensom, då sjuk intagits, derom göra anmälan hos medicinalstyrelsen med vidfogande af afskrifter af de handlingar, på grund af hvilka intagningen skett, samt i § 55, att sådan anstalt står under inseende och kontroll af medicinalstyrelsen, som eger förordna lämplig person att utöfva den närmaste tillsynen öfver anstalten. Andra Kammarens utskott har äfven erinrat derom, att medicinalstyrelsen i instruktion den 30 december 1885 ålagt biträdande läkare vid statens ifrågavarande vårdanstalter att senast inom första veckans förlopp i den journal, som skall föras öfver de sjuke, noga angifva den sjukes tillstånd vid intagningen och sedermera tid efter annan deri göra vederbörliga anteckningar rörande den sjukes behandling och sjukdomens förlopp m. m. Dessa stadganden synas Första Kammarens utskott innefatta i möjligaste mån fullständig trygghet mot att någon skulle obehörigen intagas eller qvarhållas å vårdanstalt.

Såvida hos enskild person samtidigt vårdas flere än fem sinnessjuka, skall enligt § 65 i stadgan iakttagas hvad om enskilda anstalter för sinnessjuka är föreskrifvet; men Andra Kammaren anser emellertid skärpta föreskrifter rörande tillsynen å sinnessjuka, som till ett antal ej öfverstigande fem vistas i enskildt hus, nödiga. Härom har Andra Kammarens utskott yttrat:

»Rörande uppsigten öfver de sinnessjuka, som till ett antal ej öfverstigande fem vårdas hos enskild person, är i § 62 af hospitalsstadgan föreskrifvet, att provinsial- och distriktsläkare skola hvar inom sitt område under sina tjänsteresor söka göra sig underrättade om de inom distriktet befintliga sinnessjukes tillstånd och den vård, dem egnas, samt att, om anledning finnes till antagande, att någon sjuk icke åtnjuter den vård, hans tillstånd kräfver, läkaren derom skall underrätta kommunalnämnden och meddela de anvisningar, han anser sig kunna lemna; hvarjemte vidare stadgas, att, om hos Konungens befallningshafvande af läkare, församlings presterskap eller annan trovärdig person anmälas sådana omständigheter, som synas utvisa, att sinnessjuk vanvårdas eller misshandlas, Konungens befallningshafvande eger förordna, att vederbörande läkare skall på stället, der den sjuke vistas, anställa undersökning om förhållandet samt deröfver till Konungens befallningshafvande afgifva berättelse jemte förslag till de åtgärder, som efter hans omdöme böra vidtagas.»

Sedan utskottet derefter påvisat de stora kostnader, som skulle föranledas af motionärens förslag angående skyldighet för provinsial-

och distriktsläkare att hvar inom sitt område minst en gång årligen personligen öfvertyga sig om sinnessjukes tillstånd, heter det vidare:

»Utskottet, som dock ingalunda vill förneka nödvändigheten i vissa fall af en skärpt kontroll i förevarande hänseende, föreställer sig dock, att densamma kan genomföras på ett billigare sätt. I detta hänseende tillåter sig utskottet exempelvis anföras, att syftemålet med motionärens yrkande skulle kunna ernås på det sätt, att länsman eller helsovårdsnämnd finge sig ålagdt att en gång om året eller möjligen oftare till vederbörande Konungens befallningshafvande eller läkare afgifva rapport öfver hvarje inom länsmansdistriktet eller kommunen befintlig sinnessjuk eller idiot, och att, derest rapportens innehåll dertill föranleder, läkaren är pliktig att besöka den sjuke och vidtaga åtgärder till undanrödjande af anmärkta missförhållanden.»

I § 60 mom. 1 af stadgan den 2 november 1883 föreskrifves emellertid, att inom hvar kommun, der sinnessjuk vårdas, vare sig å kommunen tillhörig inrättning eller hos enskild person, åligger det å landet ordföranden i kommunalnämnden samt i stad vederbörande läkare att tillse, det den sjuke varder i öfverensstämmelse med grunderna i § 4 af stadgan behandlad, samt, om dervid befinnes, att den sjuke icke erhåller sådan vård som vederbör, skyndsamt derom göra anmälan hos Kongl. Maj:ts befallningshafvande eller polismyndigheten i orten och emellertid, utan afvaktan å dess beslut, föranstalta om de åtgärder, som på kommunen ankomma för beredande af nödig vård åt den sjuke.

Att utöfver den tillsyn, som nu af kommunalnämnd och läkare utöfvas, anordna en ytterligare undersökning genom länsman, synes icke lämpligt. En sådan undersökning skulle säkerligen för länsmanen och Kongl. Maj:ts befallningshafvande medföra mycket besvär och en vidlyftig skriftvexling utan att på det hela kunna råda bot för de missförhållanden, som möjligen kunna förefinnas, men i så fall antagligen bero af den enskildes och kommunens fattigdom eller ock på bristande utrymme å vårdanstalt.

Slutligen innebär Andra Kammarens beslut, att medicinalstyrelsen skulle besluta om den tid, hvarunder å hospital må qvarhållas sådan sinnessjuk, hvilkens sinnesbeskaffenhet, till följd af offentlig myndighets beslut, skall för rättsmedicinska frågor besvarande närmare undersökas.

I anseende till beskaffenheten af de frågor, som vid en sådan undersökning skola besvaras, anser dock utskottet icke rimligt, att någon tid för en sådan undersöknings afslutande må kunna på förhand bestämmas. Innan läkaren stadgat sin öfvertygelse i ämnet, torde ej

heller de rapporter, som från honom kunna förväntas, vara egnade att klargöra ett förhållande, som för läkaren själf ännu ter sig såsom outredt. Vid dröjsmål med undersökningens afslutande lärar ej heller medicinalstyrelsen underlåta att affordra läkaren yttrande om anledningen dertill samt, om förhållandena så påfordra, ingripa. Med afseende härå och då i anseende till svårigheten att å hospital bereda plats för det stora antal sinnessjuka, för hvilket inträde sökes, läkaren helt visst önskar att så snart som möjligt se undersökningen afslutad, anser utskottet en sådan föreskrift, som Andra Kammarens beslut i denna del afser, ej lämplig eller erforderlig.

Med afseende härå får utskottet hemställa,

att Första Kammaren icke måtte biträda Andra Kammarens beslut.

Stockholm den 8 maj 1894.

På utskottets vägnar:

ROBERT DICKSON.